

Донецький національний університет імені Василя Стуса
Юридичний факультет
Кафедра теорії, історії держави і права та філософії права

СИЛАБУС

навчальної дисципліни «Логіка критичного мислення»

Кількість кредитів ЄКТС	4 кредита ЄКТС
Період викладання	1 семестр
Рівень вищої освіти	Перший
Спеціальність	D8 Право D8 LAW
Освітня програма	ПРАВО LAW
Викладач(і)	Попов Володимир Юрійович, д.філос.н.
Профайл викладача(ів)	https://hist.donnu.edu.ua/popov-volodymyr-yurijovych/
Доступ до матеріалів курсу	https://classroom.google.com/u/0/h код доступу oizpons https://dnu.sharepoint.com/portals/fmit/
Контактна інформація	e-mail: volodimir.popov@donnu.edu.ua

Анотація дисципліни:

Навчальна дисципліна «Логіка критичного мислення» сприяє формуванню у здобувачів освіти теоретичних і практичних знань з подальшим їх використанням в своїй професійній діяльності.

Теоретичні знання і практичні уміння з логіки критичного мислення є складовою частиною професійних знань і умінь фахівця-правознавця.

Курс дає можливість сформувати цілісні знання щодо логіки критичного мислення, специфіки застосування логічних засад до юридичної діяльності, опанувати основи логічного мислення на підставі знання законів логіки, засобів оперування юридичними поняттями, методами отримання правильних висновків, логічних способів розв'язання юридичних та засвоєння навичок логічної культури мислення та коректного доведення та проведення юридичних дебатів.

Метою вивчення навчальної дисципліни є:

формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних і практичних знань та інших професійних компетентностей щодо логіки критичного мислення, розвиток і вдосконалення практичних навичок критичного мислення як необхідного елементу професійної культури та цілісного світогляду майбутнього юриста.

Компетентності, які формуються у здобувача в результаті вивчення навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-8. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК-11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Результати навчання (РН):

РН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

РН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

РН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

РН 7. Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.

РН 11. Мати базові навички риторики.

РН 12. Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.

РН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

Для вивчення навчальної дисципліни «Логіка критичного мислення» здобувач повинен набути знання і навички з наступних навчальних дисциплін: «Теорія держави і права», «Ділова українська мова». Основні положення навчальної дисципліни будуть застосовуватися при вивченні наступних навчальних дисциплін: «Конституційне право України», «Судові та правоохоронні органи», «Інформаційні технології в юридичній діяльності», «Основи правничої діяльності та професійна етика».

Організація та оцінювання навчання

Тиждень/ дата/ години	Тема	Форма проведення заняття	Завдання (матеріали до практичних занять містяться на порталі юридичного факультету у папці дисципліни)	Кількість годин Аудиторні х/СРС	Мах кількість балів
1 семестр					
1 тиждень, 3 години	Тема 1. Предмет логіки критичного мислення	Лекція	Ознайомлення до лекції з особливостей предмету формальної логіки. Логіка критичного мислення. Абстрактне мислення та його форми. Закони логіки і критичне мислення.	3/4	5
	Тема 1.	Практичне заняття	Підготовка усної доповіді з питань, які потрібно презентувати під час заняття: Специфіка логіки критичного мислення як науки про міркування та аргументацію. Традиційна і сучасна формальна логіка. Закони логіки та базові засади критичного мислення		
2 тиждень, 3 години	Тема 2. Поняття як форма критичного мислення	Лекція	Ознайомлення до лекції з поняттями як формами мислення. Поняття, слово і річ. Обсяг та зміст поняття. Види понять та їх критичний аналіз. Відношення між поняттями.	3/4	5
	Тема 2.	Практичне заняття	Вирішення вправ і задач з теми «Поняття». Зміст і обсяг поняття. Закон їх співвідношення. Класифікація понять за змістом та обсягом. Відношення між поняттями за обсягом та змістом. Застосування кіл Ейлера в практичній діяльності.		
3 тиждень, 3 години	Тема 3. Логічні операції з поняттями	Лекція	Ознайомлення до лекції з логічними операціями з поняттями: узагальнення та обмеження, поділ та дефініція. Правила поділу та визначення. Свідомі та несвідомі форми їх порушення.	3/4	5
	Тема 3.	Практичне заняття	Вирішення вправ, задач та усних доповідей з питань, які потрібно презентувати під час заняття: Поділ понять: види та правила. Роль класифікацій в правових та нормативних документах. Дефініція понять		

			та застосування визначень на практиці. Логічний аналіз юридичної термінології та її специфіки. Форми класифікацій в правничих актах та документах. Аналіз застосування понять в юриспруденції.		
4 тиждень, 3 години	Тема 4. Логіко-критичний аналіз простих суджень	Лекція	Ознайомлення до лекції з визначенням судження та його структурою. Класифікації суджень. Прості категоричні судження та їх критичний аналіз. Відношення між судженнями та їх відображення в логічному квадраті.	3/4	5
	Тема 4.	Практичне заняття	Вирішення вправ, задач та усних доповідей з питань, які потрібно презентувати під час заняття: Поняття судження. Судження і речення. Структура простого судження, його види. Розподіленість термінів в простих судженнях. Відношення між судженнями за логічним квадратом.		
5 тиждень, 3 години	Тема 5. Логіка висловлювань і критичний аналіз складних суджень	Лекція	Ознайомлення до лекції з логікою висловлювань, умовами істинності основних типів складних суджень. Таблиці істинності та закони логіки висловлювань.	3/4	5
	Тема 5.	Практичне заняття	Вирішення вправ, задач та підготовка усних доповідей з питань, які потрібно презентувати під час заняття: Мова логіки висловлювань. Утворення складних суджень за допомогою логічних сполучників. Умови істинності складних суджень. Побудова таблиць істинності для аналізу складних суджень.		
6 тиждень, 3 години	Тема 6. Модальність суджень.	Лекція	Ознайомлення до лекції з поділом суджень за модальністю в сучасній логіці. Алетичні модальності та їх формалізація. Логіка знання та віри: епістемічні модальності. Моделі аксіологічної логіки. Проблема оціночних суджень. Каузальна логіка та логіка дії. Темпоральні та екзистенційні моделі логіки. Деонтична модальність та її застосування для аналізу нормативних суджень. Деонтичні судження в правових контекстах. Роль аналізу модальних суджень у сучасних дискурсах.	3/4	5

	Тема 6.	Практичне заняття	Вирішення вправ, задач та підготовка усних доповідей з питань, які потрібно презентувати під час заняття: Алетичні модальності та їх формалізація. Епістемічні модальності: логіка знання та віри. Деонтична модальність та її застосування для аналізу нормативних суджень. Моделі аксіологічної логіки. Проблема оціночних суджень. Каузальна логіка та логіка дії. Темпоральні та екзистенційні моделі логіки.		
7 тиждень, 3 години	Тема 7. Умовиводи як форма критичних міркувань	Лекція	Ознайомлення до лекції з Умовивідом як формою критичних міркувань. Структура умовиводу: засновки, висновок, логічний зв'язок. Умови правильності умовиводу: істинність засновків, зв'язок між ними та правильна побудова. Поділ умовиводів за кількістю засновків. Різновиди умовиводів за ступенем загальності знання у засновках та висновку. Безпосередні умовиводи: перетворення, обернення та протиставлення предикату. Умови отримання правильних висновків.	3/4	5
	Тема 7.	Практичне заняття	<i>Модуль 2. Виконання тестових завдань із тем 1-7 через платформу Google Forms</i>		15
8 тиждень, 3 години	Тема 8. Силлогістика і критичне мислення	Лекція	Ознайомлення до лекції з простим категоричним силлогізмом (ПКС). Модуси силлогізму. Фігури та модуси ПКС. Особливі правила фігур. Перевірка правильності модусів. Різновиди силлогізму (сорит, ентимема, епіхейрема, полісиллогізм).	3/4	5
	Тема 8.	Практичне заняття	Вирішення вправ, задач та підготовка усних доповідей з питань, які потрібно презентувати під час заняття: структура та правила ПКС. Фігури та модуси ПКС. Полісиллогізми та ентимеми. Особливості застосування силлогізмів в юридичній практиці.		
9 тиждень, 3 години	Тема 9. Висновки з складних суджень та їх критичний аналіз	Лекція	Ознайомлення до лекції з складними дедуктивними умовиводами. Правильні модуси умовно-категоричного умовиводу. Розділово-категоричні умовиводи та їх модуси. Розділово-умовні (лематичні) умовиводи.	3/4	5

			Різновиди ділем. Застосування таблиць істинності для перевірки правильності складних дедуктивних умовиводів.		
10 тиждень, 3 години	Тема 10. Індуктивні умовиводи та критичний аналіз причинно-наслідкових зв'язків	Лекція	Ознайомлення до лекції з індуктивними умовиводами. Повна і неповна індукція. Особливості і умови правильності неповної індукції, застосування її на практиці. Умови підвищення імовірності висновків, які отримані за допомогою індукції. Наукова індукція. Методи Бекона-Міля.	3/4	5
	Тема 10	Практичне заняття	Вирішення вправ, задач та підготовка усних доповідей з питань, які потрібно презентувати під час заняття: складні дедуктивні умовиводи. Висновки в логіці висловлювань. Індуктивні умовиводи в дискурсивних практиках. Повна індукція та неповна індукція, їх види. Індуктивні методи встановлення причинних зв'язків між явищами: Методи подібності та відмінності, спільний метод подібності й відмінності, метод супутніх змін, метод залишків.		
11 тиждень, 3 години	Тема 11. Аналогія як традуктивний умовивід	Лекція	Ознайомлення до лекції з традуктивними умовиводами. Аналогія як різновид традуктивних умовиводів. Суворі і несуворі аналогії. Пізнавальна цінність аналогії. Аналогія і гіпотеза (версія). Аналогія як основа комп'ютерного моделювання.	3/4	5
12 тиждень, 3 години	Тема 12. Аргументація і критичне мислення	Лекція	Ознайомлення до лекції з головними формами логічної аргументації. Поняття доведення. Структура доведення: теза, аргументи і демонстрація. Правила доведення (правила тези, аргументів, демонстрації). Засоби доведення, приклади їх застосування на практиці (прямі, непряме – апагогічне та розділове). Спростування як доведення хибності тези. Різновиди спростування. Помилки доведення і спростування.	3/4	5

	Тема 12	Практичне заняття	Вирішення вправ, задач та підготовка усних доповідей з питань, які потрібно презентувати під час заняття: налогія і гіпотеза (версія). специфіка юридичної аргументації. Сучасні концепції логічної аргументації. Поняття та структура доведення. Типи та форми логічного доведення. Правила доведення та спростування: типові помилки. Спростування та його види.		
13 тиждень, 3 години	Тема 13. Основи еристики як мистецтва суперечки	Лекція	Ознайомлення до лекції з еристикою як наукою про логічні засади суперечок. Еристика, софістика та діалектика: загальне та відмінне. Еристика та сучасна риторика. Логічні основи дискурсів. Коректні і некоректні прийоми в суперечках. Логічні основи переконання. Дискусія, полеміка, диспут і дебати та їх використання в професійній діяльності. Логіко-психологічні засоби впливу на аудиторію в суперечках.	3/4	5
	Тема 13	Практичне заняття	Вирішення вправ, задач та підготовка усних доповідей з питань, які потрібно презентувати під час заняття: поняття суперечки, її види та форми. Класифікація, основні принципи і правила ведення суперечки. Логічні засоби реалізації ділової бесіди.		
14 тиждень, 3 години	Тема 14. Логіка критичного мислення як методологічна основа правової діяльності	Лекція	Ознайомлення до лекції з методологічною роллю логіки критичного мислення в юридичній діяльності та правознавчих дослідженнях. Підбиття підсумків навчального курсу.	3/4	5
	Тема 14	Практичне заняття	<i>Виконання тестових завдань із теми 14 через платформу Google Forms</i>		
15 тиждень, 3 години	Тема 15. Основи інтерrogативної логіки	Лекція	Ознайомлення до лекції з логічною структурою питань, їх взаємодію та як вони впливають на процес пізнання та аргументації.	3/4	5
	Тема 15.	Практичне заняття	Вирішення вправ, задач за матеріалами лекційного заняття		

16,17 тиждень, 6 годин	Тема 16. Критичне мислення і аналіз соціальної інформації	Лекція	Ознайомлення до лекції з питаннями щодо здатності аналізувати інформацію, ставити під сумнів, оцінювати та формулювати власні обґрунтовані висновки	6/9	5
	Тема 16.	Практичне заняття	<i>Модуль 2. Виконання тестових завдань із тем 8-16 через платформу Google Forms</i>		10
			<i>Залік</i>		100

Поточний контроль 1 семестр				Підсумковий контроль (залік)
Модуль 1		Модуль 2		
організаційно-навчальна робота здобувача в аудиторії	залікова модульна робота	організаційно-навчальна робота здобувача в аудиторії	залікова модульна робота	
35 б	15 б	40 б	10 б	100 б

Організаційно-навчальна робота здобувачів в аудиторії оцінюється з урахуванням участі в аудиторних заняттях (виступи, опитування, доповіді).

Опитування є інструментом оцінювання динаміки набутих результатів навчання, оцінювання знання термінології, теорій, концепцій, розуміння, пояснення і сприймання інформації, вміння передати набуті знання своїми словами, висловлюватися з відповідної теми коротко чи розширено із аргументацією власної позиції.

Критерії оцінювання опитування (усне/письмове).

5б.: усна/письмова відповідь є правильною, цілісною, логічною, обґрунтованою, містить аргументацію, аналітичні міркування, демонструє критичне мислення здобувача.

3б.: усна/письмова відповідь є правильною, логічною, частково обґрунтованою, аналітичні міркування та аргументація є недостатніми.

Доповідь – це 1) один з видів монологічного мовлення, публічне, розгорнуте, офіційне повідомлення з певного питання, ґрунтоване на залученні документальних даних; 2) повідомлення або документ, зміст якого представляє інформацію та відображає суть питання або дослідження стосовно цієї ситуації.

Критерії оцінювання доповіді

Критерії оцінювання	0-1 бал	3 бали	5 балів
Розуміння завдання	Використані матеріали мають часткове відношення до теми; представлена інформація не аналізується і не оцінюється	Використані матеріали по більшій мірі мають відношення до теми, але частково аналізуються та оцінюються	Використані матеріали повністю відповідають темі, аналізуються та оцінюються у повній мірі
Логіка викладання матеріалу	Логіка викладання матеріалу порушена, структурованість прослідковується частково	Логіка викладання матеріалу прослідковується, наявна структурованість	Матеріал викладається логічно, повністю прослідковуються причинно-наслідкові зв'язки
Авторська оригінальність	Стандартна робота, 70% запозиченого матеріалу	10-15% викладеного матеріалу являють собою авторські пропозиції	Унікальна робота; містить 65-70% оригінальних, винахідницьких прийомів та пропозицій

Культура мовлення, манера триматися перед аудиторією	Доповідач губиться перед аудиторією, демонструють бідність мовлення, порушує регламент, не може втримати увагу аудиторії	Доповідач допускає не грубі мовленнєві помилки під час виступу, незначно порушує регламент, частково утримує увагу аудиторії	Доповідач впевнено тримається перед аудиторією, володіє культурою мовлення, дотримується регламенту, утримує увагу аудиторії
Відповіді на питання	Доповідач не може відповісти на питання або під час відповідей поводить себе агресивно, некоректно	Доповідач не на всі питання може знайти переконливі, аргументовані відповіді	Доповідач переконливо, повно і аргументовано відповідає на всі поставлені

Презентація (power point presentation, PPT) – це ефективний та універсальний формат донесення інформації, який являє собою набір слайдів та спеціальних ефектів (слайд-шоу), текстовий вміст презентації, замітки доповідача, а також роздавальний матеріал для аудиторії, що зберігаються в одному файлі.

Критерії оцінювання презентації

Критерії оцінювання презентації	0-1 бал	4 бали	6 балів
Відповідність матеріалу тематиці проекту	Містить близький за тематикою матеріал але не несе важливої інформативної функції	Загалом відповідає тематиці проекту і є досить інформативним	Точно відповідає тематиці, містить дуже важливу інформацію
Структурованість інформації	Важко вловити структуру подання інформації	Прослідковується певна структура в розміщенні інформації	Має чітку, логічно вибудовану структуру
Використання графіків, таблиць, діаграм	Графіки, таблиці і діаграми відсутні	Графіки, таблиці і діаграми представлені в роботі, але суттєво не доповнюють змісту	Графіки, таблиці і діаграми відповідають змісту та розкривають його сутність
Наявність посилань на використані інформаційні джерела	Немає посилань на використані джерела	Не повністю представлені інформаційні джерела або не всі правильно оформлені	Оформлення посилань на інформаційні джерела цілком правильні, вичерпні
«Читаємість» тексту, наочність.	Естетичний вигляд незадовільний (відсутня чітка структура розміщення інформації, недоречна графіка оформлення)	Естетичний вигляд дещо поганий недостатньо чітка структура розміщення інформації, не зовсім доречна графіка оформлення	Чітка побудова сторінок. Розмір тексту легко сприймається

Відповідність дизайну змісту роботи, стилю в оформленні різних частин презентації	Дизайн зовсім не відповідає тематиці проекту, а інколи навіть іде всупереч загальному змісту	Дизайн суперечить загальному змісту проекту	не Гармонійне поєднання дизайнерських знахідок з ідеєю проекту
---	--	---	---

Модульний контроль проводиться у формі 20 тестових завдань, які включають у себе матеріал із тем 1-7, кожне з яких оцінюється в залежності від рівня складності (загалом 10 балів).

ТЕСТИ є інструментом оцінювання результатів навчання як програмних, так і за освітніми компонентами, вибірковими дисциплінами, окремими темами. Тестовий формат оцінювання знань і вмінь може бути спрямований на такі типи результатів опанування освітньої програми як знання, розуміння, застосування, вміння аналізувати, надавати оцінку, синтезувати і створювати нові знання і продукти відповідно до рівня і ступеню освіти. Тести можуть бути самостійною формою чи складовою частиною поточного чи/та підсумкового контролю. *Форматом тестового контролю є ¼ MCQ, що передбачає 1 правильну відповідь із 4 запропонованих і відсутність відкритих питань для уникнення суб'єктивності оцінювання.*

Самостійна робота (СРС) – це форма організації навчального процесу, при якій заплановані завдання виконуються здобувачем освіти під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Вона є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом під час позааудиторної навчальної роботи.

СРС за дисципліною «Логіка критичного мислення» здійснюється у формі пошуково-аналітичної роботи, а саме роботи з першоджерелами, літературними джерелами та інформаційними ресурсами мережі Інтернет. Основна мета виконання СРС – дослідження першоджерел, що дасть змогу у здобувачів сформувати цілісні знання щодо предмету, завдань і методології курсу «Історія держави і права»; сформувати системні знання щодо динаміки становлення і розвитку прав держави та права.

СРС передбачає виконання комбінованої письмової роботи, що складається із:

- теоретичних питань, на які необхідно дати вичерпну відповідь із посиланням на конкретні джерела,
- розв'язання ситуаційних завдань;
- тестових завдань щодо навчального матеріалу, який включає дисципліна «Логіка критичного мислення».

СРС оцінюється в 10 балів:

3 бали – теоретичні питання;

3 бали – тестові завдання;

4 бали – ситуаційні завдання.

Підсумковий контроль може мати наступні форми (на вибір здобувачів освіти за погодженням з викладачем):

- 1) залік в усній формі (екзаменаційний білет містить 3 теоретичних питання, кожне з яких оцінюються в 13,3 бали) (максимально 40 балів);
- 2) призове місце на всеукраїнському конкурсі наукових робіт за тематикою дисципліни (максимально 40 балів);
- 3) призове місце на всеукраїнських/міжнародних змаганнях за тематикою дисципліни (максимально 40 балів);
- 4) опублікування наукової статті за тематикою дисципліни (максимально 30 балів), зразок оформлення статті за посиланням - <https://tinyurl.com/yezfbwfg>, перелік наукових фахових видань України - <https://mon.gov.ua/storage/app/media/atestatsiya-kadriv-vyshchoi-kvalifikatsii/2021/02/perelik-fakhovikh-vidan.doc> ;
- 5) опублікування тез доповідей на всеукраїнській чи міжнародній конференції за тематикою дисципліни (максимально 20 балів за 1 тези), зразок оформлення тез - http://www.lex-line.com.ua/?go=full_article&id=2925.

Система оцінювання результатів навчальних досягнень:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
0-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

Список рекомендованих джерел

Основна література

1. Бандурка О. М., Тягло О. В. Юридична логіка: підручник. Харків: Золота миля, 2011. 224 с.
2. Жеребкін В. Є. Логіка: підручник К.: Знання, 2008. 255 с.
3. Зубенко В. В., Шкільняк С. С. Основи математичної логіка: навчальний посібник. К.: НУБіП України, 2020. 102 с.
4. Конверський А.Є. Сучасна логіка. Класична та неklasична. К.: Центр навчальної літератури. 2018. 296 с.
5. Конверський А.Є, Критичне мислення. Підручник для студентів вищих навчальних закладів усіх спеціальностей. К.: Центр учбової літератури, 2020. 370 с.
6. Орендарчук Г.О. Логіка: Навчальний посібник для студентів економічних та юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів. Тернопіль: Астон, 2008. 272 с.
7. Попов В. Ю. Логіка: підручник. за заг. ред.: В. Д. Титов, Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Х.: Право, 2005. 208 с.
8. Партико З. В. Логіка: підручник. Львів: Каменяр, 2019. 352 с.
9. Логіка: посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Вінниця:

- ДонНУ імені Василя Стуса, 2023. 230 с.
10. Тофтул М. Логіка: Посібник: вид. 2-е, перероб. і доп. К.: Академія, 2008. 400 с.
  11. Тягло О. В. Критичне мислення: навч. посіб. Х.: Основа, 2008. 189 с.
  12. Хоменко І. В. Еристика: Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 280 с.
  13. Baronett, S. Logic: Emphasis on Formal Logic, 4th ed. Oxford, UK: Oxford University Press, 2018. 577 p.
  14. Daneci M. The Puzzle Instinct: The Meaning of Puzzles in Human Life. Bloomington : Indiana University Press, 2002. 269 p.
  15. Gensler, H. J. Introduction to Logic. Routledge. 2017. 587 p.

Допоміжна література

1. Вступ до сучасної юридичної логіки / В. Д. Титов та ін. Харків: Ксилон, 2001. 198 с.
2. Гнатюк Я. С. Лекції з історії логіки. Івано-Франківськ: Видавець І. Я. Третяк, 2009. 148 с.
3. Жижченко В.П. Логіка: підручник. Дніпро : НТУ «ДП», 2019. 344 с.
4. Жоль К. К. Вступ до сучасної логіки: навч. посіб. для студ. гум. спец. вищ. навч. закл. Київ: Либідь, 2002. 152 с.
5. Карамішева Н. В. Логіка і правознавство (теоретичні питання і практичні завдання): навчальний посібник для студентів-юристів. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 120 с.
6. Логіка для юристів: підручник / В.С. Бліхар, В.В. Левкулич, М.М. Олексюк, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо, О.І. Матвієнко. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2022. 316 с.
7. Логіка: підручник / В. Д. Титов, С. Д. Цалін, О. П. Невельська-Гордєєва [та ін.]; за заг. ред. В. Д. Титова. Харків : Право, 2006. 207 с.
8. Мозгова Н. Г. Логіка. К.: Каравела, 2006. 248 с.
9. Панич А., Головин С. Основы логики. Пособие для верующих и неверующих. К.: Книгоноша, 2016. 232 с.
10. Попов В. Ю. Від діалектичної логіки до критичного мислення: метаморфози пострадянської логічної освіти // V Академічні Читання пам'яті професора Г. І. Волинки: філософія, наука та освіта: науково-практична конференція (1 травня 2024 року) / за ред.: Андрущенко В. П., Русакова С. С., Гончаренко К. С. – Львів – Торунь: Liha-Pres, 2024. – С. 41-
11. Попов В. Ю. 100 задач, вправ і тестів з логіки: методичні рекомендації для самостійної роботи студентів. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. 36 с.
12. Попов В. Ю. Яка логіка викладається в сучасній Україні? *Проблеми викладання логіки та дисциплін логічного циклу: IV Міжнародна науково-практична конференція (13-14 травня 2008 р.): матеріали доповідей та виступів.* К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. С.94-95.
13. Щербина О. Логіка для юристів. – 2-ге вид. К.: Юрид. дум, 2007. 264 с
14. Юридична аргументація. Логічні дослідження : монографія / за заг. ред. О. М. Юркевич. 2-ге вид., переробл. та допов. Харків: Право, 2015. 336 с.

- 15.Юридична логіка: підручник / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ЛДУВС, 2016. 248 с.
- 16.Eemeren, van F. H. Grootendorst Argumentation, communication, and fallacies: a pragmadialectical perspective, Routledge, 1992, 236 p.
- 17.Smith, P. Introduction to Formal Logic. Cambridge University Press. 2010. 366 p.
- 18.Smullyan R. M. What Is the Name of This Book? The Riddle of Dracula and Other Logical Puzzles. Mineola, New York, 2015. 241 p.
- 19.Tanninen, Tuukka. Worlds and Objects of Epistemic Space: A Study of Jaakko Hintikka's Modal Semantics (Ph.D. thesis). The University of Helsinki, 2022. 120 p.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Український логічний портал. URL: <http://logic.net.ua/>
2. Навчальні матеріали з логіки он-лайн URL: <https://pidruchniki.com/logika/>
3. Сайт Олександра Кулика URL: <https://sites.google.com/site/kuliktexts/home/castnoe-obucenie/logika>
4. Бібліотека з математичної логіки П. Д. Савкіна URL:
5. http://philosophy.ru/library/logic_math/
6. Національна бібліотека імені Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua>.
7. Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. К. А. Тімірязєва - [http:// www. www.library.vn.ua](http://www.www.library.vn.ua).

Викладач:
професор кафедри теорії,
історії держави і права та філософії
права

Володимир ПОПОВ

Погоджено:

Декан факультету

Ірина КОВАЛЬ

Завідувач кафедри

Юрій ГОЦУЛЯК

Гарант освітньої програми

Елла ПИСАРЄВА

Рекомендовано рішенням кафедри теорії, історії держави і права та філософії права, протокол № 11 від «19» червня 2025 р.